

**Kajaanin kaupungin
koulutusliikelaitos**

Tilinpäätös 2018

Sisälllys

1 TOIMINTAKERTOMUS	3
1.1 Liikelaitoksen johtajan katsaus	3
1.2 Hallinto	5
1.3 Taloudellinen kehitys	6
1.4 Henkilöstö	6
1.5 Kehittäminen ja kansainvälinen toiminta	7
1.6 Riskien hallinta	8
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	9
2.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	9
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	9
Johtokuntaan nähden sitovat tavoitteet.....	9
2.2 Talousarvion toteutumisvertailu	15
2.3 Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	17
2.4 Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	19
2.5 Tase ja sen tunnusluvut	21
4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	24
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	24
4.2 Tuloslaskelman liitetiedot	24
4.3 Taseen liitetiedot	25
4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	25
4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	27
4.4 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	28
4.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	29
4.6 Toimeksiantojen pääomat	29
5 KIRJANPITOKIRJAT JA TOSITELAJIT	30
6 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	31

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Liikelaitoksen johtajan katsaus

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos on toteuttanut toisen asteen koulutusta kuuden vuoden ajan. Liikelaitoksen oppilaitoksia ovat Kajaanin lukio ja Kainuun ammattiopisto. Vuodesta 2013 jatkuneet talouden ja toimintojen sopeuttamistoimet päättyivät vuoteen 2017, mutta suoritettujen toimenpiteiden seurauksia ja vaikutuksia on työstetty ja ratkottu koko toimintavuoden 2018 ajan.

Ammatillisen koulutuksen ns. reformilainsäädäntö tuli voimaan vuoden 2018 alusta. Pitkän ja monivaiheisen valmisteluprosessin jälkeen varsinainen valmistautumisaika uuden ja valmiin lainsäädännön käyttöönottoon jäi varsin lyhyeksi. Ammatillisen koulutuksen henkilöstö on kuitenkin vienyt uusia toimintaperiaatteita sitoutuneesti ja vastuullisesti eteenpäin. Voidaan perustellusti sanoa, että reformilainsäädännön juuripuu on terve ja sen pohjalle on hyvä rakentaa ammatillisen koulutuksen opetuksellista ja ohjauksellista tulevaisuutta. Lukuisia kertoja on kuitenkin erilaisia ratkaisuja jouduttu yhdessä henkilöstön ja eri koulutuksen järjestäjien sekä sidosryhmien kanssa pohtimaan, jotta uusia toimintamalleja on saatu vietyä käytäntöön.

Liikelaitoksen menopohja on sopeutettu tulevien vuosien oletettua tulopohjaa vastaavalle tasolle. Uuden ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän ennakoimattomuus ja kilpailutilanne suhteessa muihin koulutuksen järjestäjiin tuo haasteita tulevaisuuden suunnitteluun. Reformi vaikuttaa täysimääräisesti vuonna 2020 ja siihen pitää kaikin käytettävissä olevin keinoin pyrkiä varautumaan. Erityisesti opiskelija- ja väestöpohjan rapautumisen estämiseksi on tehtävä kaikki voitava.

Uusi organisaatio otettiin käyttöön 1.8.2017 ja uusi tilikartta 1.1.2018. Henkilöstövähennysten yhteydessä myös esimiestehtäviä vähennettiin ja niitä yhdistettiin. Ratkaisu on uuden lainsäädännön puristuksessa osoittautunut esimiestyölle haasteelliseksi ja siitä on jouduttu hieman perääntymään. Organisaatiota tullaan tarkastelemaan seuraavan kerran keväällä 2020. Koulutusliikelaitoksen kokoaikainen henkilöstömäärä oli vuoden lopussa 309.

Lukiokoulutus vakiinnutti taloutensa jo kahtena edellisenä vuonna saavutetulle vakaalle tasolle. Talouden tervehdyttämiseen ovat vaikuttaneet erityisesti kohtuullisen hyvä hakijatilanne, vähäinen keskeyttämisten määrä, henkilöstön eläköitymiset ja kurssitarjottimen sopeuttaminen sekä kiinteistömenojen jakaminen KAO:n liiketalouden koulutuksen kanssa.

Kajaanin lukion historian kirjoittaminen käynnistettiin toimintavuoden aikana. Professori Reijo Heikkisen kirjoittaman teoksen on määrä valmistua vuonna 2020. Valtakunnalliseen lukiouudistukseen on Kajaanin lukiossa varauduttu hyvin ja vastuullisesti.

Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos sai kesän aikana valmiiksi Opintien piha-alueen muutos- ja kunnostustyöt. Aikuiskoulutuksen yhtiöittämisessä on onnistuttu suunnitellulla tavalla Edukai Oy:n kautta.

Vuokatin urheiluopiston ylläpitäjänä toimii Vuokatin säätiö ja sen hallitus esitti viime huhtikuussa opetus- ja kulttuuriministeriölle säätiön ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan siirtämistä Kajaanin kaupungin alle. Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos oli keskinäisissä neuvotteluissa luvannut säilyttää vähintäänkin nykyisen laajuisen koulutusvolyymin Vuokatin urheiluopiston toimintaympäristössä.

Loppuvuodesta asialle saatiin myönteinen päätös opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Tarve- ja kysyntätilanteessa koulutusliikelaitoksella on mahdollisuuksia kasvattaa Vuokatissa, Sotkamossa toteutettavaa koulutus-toimintaa.

Uuden kuntalain mukainen hallintosäätö on toiminut hyvin ja sen avulla johtokunta on toteuttanut onnistuneesti johtamis- ja valvontatehtäväänsä. Johtokunta on katsonut vahvasti tulevaisuuteen ja tehnyt hyvää yhteistyötä myös Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy:n hallituksen kanssa.

Toimintavuoden aikana on kauttaaltaan tiivistetty keskusteluyhteyttä Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen ja Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy:n kesken.

Kainuun ammattiopiston opetushenkilöstön osalta valmistauduttiin siirtymään uuteen vuosityöaikajärjestelmään. Valmisteluprosessi eteni hyvässä yhteistyössä opetushenkilöstön edustajien kanssa ja erityisesti tiedottaminen sai kiitosta henkilöstöltä.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry:n hallitus vieraili Kajaanissa elokuussa. Hallitus tutustui Kainuun ammattiopiston toimintaan ja keskusteli laajasti KAO:n johdon kanssa sekä piti hallituksen kokouksen Kajaanissa. Vierailulle osallistui 11 hallituksen jäsentä ja syyskuussa aloittanut yhdistyksen uusi toimitusjohtaja Veli-Matti Lamppu sekä asiantuntija Satu Ågren.

Koulutusliikelaitoksen strategiaa on toteutettu kohta kolme vuotta. Toimintavuoden aikana käynnistettiin strategian päivittäminen osana uutta Kajaanin kaupungin strategiaa. VISIO 2025: ”Koulutusliikelaitos - kasvun ja innostuksen veturi” kertoo tavoitteesta kaiken. Artisti Mira Luoti oli strategiatyössä mukana ja hänen kanssa työstettiin musiikkikappale Huomisen toivo. Kappaleen avulla saatiin paljon innostusta ja myös myönteistä julkisuutta.

Henkilöstö on ollut monien ristipaineiden kohteena koko toimintavuoden ajan. Henkilöstö on suorittanut tehtävänsä vastuullisesti ja yhdessä opiskelijoiden kanssa on pystytty edelleen rakentamaan tulevaisuuteen katsovaa toiminta- ja työskentelymallia. Kuusamon kaupungin sitoutuminen ja tuki KAO:n Kuusamon toimipaikan osalta on ollut esimerkillistä.

Liikelaitoksen kuudes toimintavuosi onnistui vaikeissa olosuhteissa hyvin ja tältä perustalta voidaan nyt jatkaa kohti uutta vuosikymmentä. Haluan kiittää koko liikelaitoksen henkilöstöä ja opiskelijoita hyvästä ja vastuullisesta työstä vuonna 2018.

1.2 Hallinto

Kajaanin kaupungin ylläpitämä koulutusliikelaitos järjestää toisen asteen lukiokoulutusta Kajaanissa (Kajaanin lukio) sekä ammatillista koulutusta Kajaanissa, Kuusamossa ja Vantaalla (Kainuun ammattiopisto).

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen toimintaa säätelevät lukiokoulutuksesta ja ammatillisesta koulutuksesta annetut lait ja asetukset sekä muut ammatillista ja lukio-opetusta koskevat säädökset ja määräykset, Kajaanin kaupungin hallintosääntö ja koulutusliikelaitoksen johtokunnan delegointipäätös.

Liikelaitoksella on oma johtokunta, jonka kautta kaupunki toteuttaa omistajaohjaustaan. Johtokunnassa on edustajat myös Kuusamosta, Kuhmosta/Suomussalmelta. Liikelaitoksen johdon muodostavat johtokunta, liikelaitoksen johtaja ja tulosalueiden johtajat/rehtorit, (lukio ja ammatillinen koulutus). Liikelaitoksen tulosalueet ovat ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen tulosalueet sekä kaupungin omistama liikelaitoksen tytäryhtiö Edukai Oy. Liikelaitoksen sisällä toimii kaksi oppilaitosta: Kajaanin lukio ja Kainuun ammattiopisto.

Vaalikauden 2017 - 2019 johtokunnan jäsenet (Kajaanin kaupunginhallituksen päätös § 169 15.8.2017)

Varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
Pyykkönen Pauli, pj. (Kajaani)	Anttalainen Tommi (Kajaani)
Hämäläinen Erkki, varapj. (Kuusamo)	Meriläinen Tomi (Kuusamo)
Alanne Olga (Kajaani)	Aavakare Eila (Kajaani)
Haverinen Risto (Kajaani)	Saukkonen Kari (Kajaani)
Heikkinen Pekka (Kuhmo)	Kemppainen Tuovi (Suomussalmi)
Kiljunen Ella (Kajaani)	Heikkinen Tiina (Kajaani)

Määttä Susanna (Kajaani) Niiranen Esa (Kajaani) Tornberg-Karjalainen Mervi (Kuusamo)	Hujanen Kaisa (Kajaani) Kunnas Karl (Kajaani) Miettinen Pauli (Kuusamo)
Ohtonen Helena, kh:n edustaja	

Johtokunnan esittelijänä toimii liikelaitoksen johtaja Anssi Tuominen

1.3 Taloudellinen kehitys

Ammatillisen koulutuksen reformilainsäädäntö tuli voimaan vuoden 2018 alusta. Sen myötä rahoitusjärjestelmä muuttui entiseen verrattuna täysin, mikä toi haasteita talousarvion tekoon erityisesti tulojen arvioinnin kannalta. Valtionosuuksia kertyi liikelaitokselle kuitenkin 150 000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kokonaisuudessaan liikelaitoksen tulot pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna kuitenkin noin 3,5 % eli 1,1 M euroa.

Menojen osalta aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden toteuma kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 24 %. Palveluiden osalta menojen kasvu oli 2 %. Henkilöstökulut pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna 7,5 %. Koulutusliikelaitoksen tulos kokonaisuudessaan vuoden 2018 osalta on hyvä ja valtuustoon nähden sitovat tavoitteet saavutettiin. Toteutuneella ylijäämällä pystytään kasvattamaan puskuria tulevia vuosia varten. Kao:ssa alojen väliset erot olivat kuluvana vuonna kuitenkin yllättävän suuret. Esimiesten vastuuta oman tulosalueensa talouden seurannasta tuleekin jatkossa painottaa enemmän.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusuudistus viedään läpi vaiheittain vuosina 2018–2022. Vuonna 2022 perusrahoituksen osuus tippuu 50 %:iin ja suoritusrahoituksen osuus nousee 35 % ja vaikuttavuusrahoitus 15 %. Muutos tuo liikelaitokselle myös jatkossa haastetta rahoituksen ennakointiin ja talousarvion laadintaprosessiin.

1.4 Henkilöstö

Kajaanin koulutusliikelaitoksen henkilöstövahvuus oli vuonna 2018 yhteensä 279 HTV 2:a, jossa laskua edellisestä vuodesta 29 HTV 2:n verran. Palvelussuhteiden määrä on vaihdellut kuukausittain. Palvelussuhteiden määrä 31.12.2018 tilanteen mukaan oli 309 henkilöä (308 v. 2017). Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen koko henkilöstöstä työskenteli 31.12.2018 kokoaikaisessa palvelussuhteessa 281 henkilöä (91 %), osa-aikaisessa 14 (4,5 %), osa-aikaeläkkeellä 9 (2,9 %), osittaisella hoitovapaalla 1 (0,3 %) ja sivutoimisessa palvelussuhteessa 4 henkilöä (1,3 %).

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma oli 13,61 miljoonaa euroa (48 790 €/HTV 2) ja henkilöstökulut henkilösivukuluineen yhteensä 16,9 miljoonaa euroa. Henkilöstökulujen osuus liikevaihdosta oli 55,68 % (58,84 % v. 2017). Henkilöstökulujen pienentymiseen ovat vaikuttaneet henkilöstömäärän kuukausivaihtelut ja eläköityminen. Eläkkeelle siirtyi 12 henkilöä. Eläköityvien tilalle on palkattu nuorempia opettajia ja yhden päällikön tehtävä on jätetty kokonaan täyttämättä. Syksyllä 2017 aloitti uusi organisaatio, millä on ollut vaikutusta myös henkilöstökuluihin. Organisaatioissa esimiehiä on nyt vähemmän kuin ennen uudistusta. Opettajien ylitöiden määrät ja kertalaskutettavat työtunnit vaihtelevat vuosittain. Lisäksi opetuspalveluja on ostettu organisaation ulkopuolelta.

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen koulutuspäiviä kertyi yhteensä 855 kalenteripäivää (765 pv v. 2017). Osaamisen kehittämisen kokonaiskustannukset olivat 180 727 euroa, 0,60 % liikevaihdosta (226 199 e, 0,69 % v. 2017). Reformin toimeenpanon on ollut keskeisin asia henkilöstön kehittämisessä. Vuoden aikana on järjestetty koulutuksia HOKS prosessiin, oppisopimukseen ja vuosityöaikaan liittyen. Myös Parasta palvelua -hankkeessa on kehitetty reformiin liittyviä prosesseja ja koulutettu henkilöstöä. Lisäksi henkilöstö on osallistunut alakohtaisiin substanssikoulutuksiin. KAO tulosalueet, hyvinvointi ja Kuusamo sekä Kajaanin lukio ovat olleet mukana koko liikelaitoksen tasolla valtakunnallisessa Opiskele liikkuen- hankkeessa, joka on osa Liikkuva koulu toimintaa. Kajaanin lukion henkilöstö ja KAO:n esimiehet sekä opinto-ohjaajat osallistuivat Kainutlaatuinen ope -tilaisuuteen. Henkilöstön omaehtoista koulutusta tuetaan kaupungin ohjeistuksen mukaisesti.

Koulutusliikelaitoksessa huolehditaan hyvin lakisääteisistä työhyvinvointi- ja työsuojelutoiminnoista sekä tuetaan omaehtoista työhyvinvointia monipuolisesti. Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen sairauspoissaolotyöpäivien määrä vähentyi 0,76 työpäivällä/HTV (2018: 8,1 tp/HTV ja 2017: 8,86 tp/HTV). Työhyvinvointia on tuettu lähinnä henkilöstökerhon toimintojen avulla sekä liikunta- ja kulttuurietu ePassilla. Henkilöstöllä on mahdollisuus käyttää myös työnantajan liikuntatiloja harrastus- ja virkistyskäyttöön. Koulutusliikelaitoksessa tehdään jatkuvaa yhteistyötä työterveyshuollon kanssa sairauspoissaolojen ennaltaehkäisevien toimien kehittämiseksi.

1.5 Kehittäminen ja kansainvälinen toiminta

Kainuun ammattiopisto suunnittelee ja toteuttaa kehittämishankkeita, jotka tukevat perustehtävän toteuttamista sekä parantavat opiskelijoiden ja henkilökunnan mahdollisuuksia toimia myös kansainvälisillä työ- ja koulutusmarkkinoilla.

Vuoden 2018 aikana ulkopuolisella rahoituksella oli käynnissä 12 Euroopan Unionin, 5 opetus- ja kulttuuriministeriön, 4 opetushallituksen ja 2 mulla kansallisella rahoituksella rahoitettua hanketta. Hankkeita on toteutettu kumppanuudessa työelämän ja muiden koulutusorganisaatioiden kanssa sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Vuonna 2018 jatkettiin metallialan oppimisympäristöjen kehittämistä robotiikassa ja automaatiotekniikassa sekä käynnistettiin Seppälän vertikaaliviljely-yksiköiden suunnittelu ja hankinta.

Kansainvälinen toiminta jatkui vilkkaana vuonna 2018. Kainuun ammattiopisto oli mukana joko koordinaattorina tai partnerina 15 kansainvälisyyttä edistävässä hankkeessa. 56 opiskelijaa suoritti vähintään kolmen viikon työssäoppimis- tai oppilaitosjakson ulkomailla. Pisimmän työssäoppimisjakson, puoli vuotta, suoritti kolme komission pitkien vaihtojen pilottihankeeseen osallistunutta opiskelijaa. Jaksojen kohdemaita olivat Euroopan maiden lisäksi myös Kanada ja Japani.

Kajaanin lukiossa kansainvälinen toiminta jatkui mukavasti. Opettajien kansainvälisyyttä edistävä kaksivuotinen ESR-hanke jatkui, ja kaksi opettajaa osallistui kursseille Euroopassa. Tänäkään vuonna NordPlus-hanke ruotsalaisen ystävyyskoulun ja latvialaisen koulun kanssa ei mennyt läpi, mutta uudesta hakemuksesta vuodelle 2019 on ollut suunnitelmia. Keväällä 2018 tehtiin historian opintomatka Roomaan, johon osallistui 15 opiskelijaa ja kaksi opettajaa. Syksyllä Kajaanissa vieraili 15 opiskelijan ja kahden opettajan ryhmä saksalaisesta ystävyyskoulusta Schwalmgymnasiumista. Kajaanin lukiossa on perinteisesti opiskellut vuosittain muutamia vaihto-opiskelijoita. Vuonna 2018 opiskelijoita oli Saksasta ja Serbiasta.

1.6 Riskien hallinta

Koulutusliikelaitoksen riskienhallintatyö on osa Kajaanin kaupungin kokonaisvaltaista riskienhallintaa ja liikelaitoksessa riskit arvioidaan ohjeen mukaisesti talousarvioprosessin yhteydessä. Talousarvioon 2018 kuvattiin mahdollisia riskejä toimintaan, talouteen ja henkilöstöön liittyen. Toimintaan, talouteen ja henkilöstöön liittyen tunnistettiin riskiksi vuoden 2018 alusta voimaan astuneen ammatillisen koulutuksen reformiin ja rahoitusjärjestelmän muuttumiseen liittyvät asiat. Reformin myötä ammatillisen koulutuksen rahoitus muuttui ja uudessa rahoitusmallissa kannustetaan vaikuttavuuden lisäämiseen kuten tutkintojen suorittamiseen ja työllistymiseen sekä jatko-opintoihin suuntaamiseen. Taloudellinen riski vuoden 2018 osalta ei toteutunut, vaan koulutusliikelaitos pystyi ennakoimaan jopa odotettua paremmin tulevat muutokset rahoituksen suhteen. Kuitenkin voidaan todeta, että jatkossa talouden seuranta liikelaitoksessa tulisi tehdä enemmän myös tulosityksikkötasolla, jolloin päästään kehittämään alojen toimintaa ja sitä kautta koko liikelaitosta. Esimiesten vastuuta talouden suunnittelussa, seurannassa ja sitä kautta johtamisessa tulee lisätä.

Toiminnallisten riskien suhteen voidaan todeta, että ammatillisen koulutuksen reformin haltuunotto organisaatio ja työntekijätasolla on osittain onnistunut, mutta edelleen tässä on kehitettävää toiminnan vakiinnuttamisen osalta. Uudet tavat toteuttaa koulutusta, työelämäyhteistyön lisääminen ja yksilöllisten opintopolkujen toteuttaminen vaatii ammatillisen koulutuksen henkilöstöltä vielä kehittämistä.

Henkilöstöriskien kohdalla talousarviovaiheessa huomioitiin riskit, jotka ovat lisääntyneet henkilöstön vähenemisen johdosta. YT- prosessien ja henkilöstön vähenemisen kautta liikelaitoksessa on menetetty osaamista ja nykyinen osaaminen on osittain keskittynyt yksittäisten ihmisten varaan. Tätä kautta myös henkilöstön ja eteenkin esimiesten jaksaminen on ollut haasteena. Kuvatut henkilöstöriskit ovat osittain toteutuneet ja josain määrin myös lisääntyneet vuoden 2018 aikana. Asiaa tulee tarkastella liikelaitoksen johdossa ja tehdä tarvittavia toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa liikelaitoksen johtaja

	Tavoite 2018	Toteutunut 2018
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko	330,00 euroa
Tilikauden ylijäämä	≥ 0 €	1 575 937,11 euroa

Johtokuntaan nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa liikelaitoksen johtaja

Halu auttaa yritysten kasvua

Mahdollistaja	Mittari/indikaattori	Nykytila	Tavoite 2018	Toteutunut 2018
Tunnumme asiakkaamme ja tarjoamme aktiivisesti ratkaisuja osaamistarpeisiin asiakasta arvostaen	Wilman TOP-tietokanta, laadullinen tieto (TOP-ohj.pal. 15-16; 4,33) Asiakastytyväisyys / (Oma opintopolku ja ohjaaminen, opisk.kys 15-16; 3,68)	TOP-ohjaajien palaute TOP-jaksoista 1.8.2016–31.5.2017 ka: 4,08 3,66 (Oma opintopolku ja ohjaaminen opisk.kys. 16-17)	TOP –ohjaajapalaute: Vähintään nykytila Asiakastytyväisyys: Vähintään nykytila	TOP-ohjaajien palaute TOP-jaksoista 1.8.2017–31.5.2018 ka: 4,02 3,75 (Oma opintopolku ja ohjaaminen opisk.kys. 17-18)

Osaavan työvoiman saatavuus turvataan

Mahdollistaja	Mittari/indikaattori	Nykytila	Tavoite 2018	Toteutunut 2018
Henkilöstömme on sitoutunut huolehtimaan kysyntää vastaavasta osaamisensa ajantasaisuudesta	TOB-barometri; -työn kehittävyys ja -työkyky	Työn kehitt. 3,66 Työkyky 4,00 (TOB-barom.-15)	Työn kehitt. > 2015 Työkyky > 2015	Työn kehitt. 3,64 Työkyky 3,75 (TOB-barom.-17)
Tunnumme asiakkaamme ja tarjoamme aktiivisesti ratkaisuja osaamistarpeisiin asiakasta arvostaen	Nuorisoaste: Opiskelijapalautteet, (opisk.kys.15-16;3,88) Aikuiskoulutus: Aipal-palaute (asteikko 1–5)	Nuorisoaste: Opiskelijapalautteet ka 3,80 Aikuiskoulutus: Aipal-kokonais-palaute 4,03 (2016) 3,99 (2015)	Vähintään nykytila	Nuorisoaste: Opiskelijapalautteet ka 3,88 Aikuiskoulutus:

	Opal-palaute (asteikko 1–5)	Opal-kokonais-palaute 4,26 (2016) 4,2 (2015)		Aipal ja Opal –palauteita ei enää kerätty
Kaikki opiskelijamme työllistyvät ja menestyvät elämässä	Tilastokeskuksen sijoittumispalvelu; työlliset/jatko-opinnot. (2011–31.7.2014) tutkinnon suorittaneet 4420, joista työllisiä 59,8 % opiskelijoita 9,7 % työttömiä 24,2 % muita 6,3 % Päätökysely 2016: työssä 48,1 % opiskelu 11,3 % työtön 13,1 %	Tilastokeskus: 2012–31.7.2015 tutkinnon suorittaneet 4 504, joista työllisiä 59,8 %, opiskelijoita 9,7 %, työttömiä 23,2 %, muita 7,3 % Päätökysely 2017: työssä 54,7 % opiskelu 12,7 % työtön 7,6 %	Opintonsa päättäneiden työllisyysaste ja sijoittuminen jatko-opintoihin on suurempi kuin edellisenä vuonna.	Tilastokeskus: 2013–31.7.2016 tutkinnon suorittaneet 4 266, joista työllisiä 65,8 %, opiskelijoita 9,4 %, työttömiä 18,5 %, muita 6,9 % Päätökysely 2018: työssä 56,2 % opiskelu 14,9 % työtön 7,3 %

Saavutettavuuden parantaminen

Mahdollistaja	Mittari/indikaattori	Nykytila	Tavoite 2018	Toteutunut 2018
Olemme globaali toimija	Liikkuvuustilasto Ulkomaille lähteneet: opiskelijat yli 2 viikkoa, kpl alle 2 viikkoa, kpl henkilökunnan jäs., yli 5 vrk, kpl alle 5 vrk, kpl Ulkomailta saapuneet opiskelijat, kpl opettajat ja asiantuntijat, kpl	2016 (2015): 71 (67) 32 (17) 33 (28) 43 (38) 33 (-)	100 25 40 45 20	2018: 52 12 28 29 68 33
Hyödynnämme käyttäjälähtöistä teknologiaa	Työolobarometri (osaamisen ajantas.) (tiimityötaid.) (uudet ideat)	Työolobarometri: 2017 uudet mittarit (tulokset marras-kuussa)	Työolobarometri: 2017 uudet mittarit	Työolobarometri: Hyödynnän joka-päiväisessä työssäni ajanmukaista teknologiaa: 4,07 Käytössä oleva teknologia toimii arjessa hyvin: 3,40
	Olo- ja päätökysely (Digitalisaatio)	Digitalisaatio 3,89	Palaute paranee ed. vuodesta	Ei kysytty enää
	Laitetiedot ja digi-ym-päristöt:	Laitetiedot, Kamlt O365 pilvipalvelu on käytössä.	Tietoteknisiä laitteita sekä ohjelmistoja käytetään kustannustehokkaasti	Ei kysytty enää

Kokonaisvaltainen asiakastuntemus ohjaa palvelujen järjestämistä ja tehostaa palvelujen tuotantoa

Mahdollistaja	Mittari/indikaattori	Nykytila	Tavoite 2018	Toteutunut 2018
Tunnumme asiakkaamme ja tarjoamme aktiivisesti ratkaisuja osaamistarpeisiin asiakasta arvostaen	Aipal, yksittäiset tätä mittaavat kysymykset	Aipal kokonaispa-laute 4,03 (2016) (3,99 (2015)), yksittäisten mittaritietojen saanti valmistelussa	väh ed vuoden taso	Aipal ja Opal -palauteita ei enää kerätty
	Opal, yksittäiset tätä mittaavat kysymykset	Opal-kokonaispa-laute 4,26 (2016) (4,2 (2015)), yksittäisten mittaritietojen saanti valmistelussa	väh ed vuoden taso	Aipal ja Opal -palauteita ei enää kerätty
Vahva taloutemme aktivoi kehittämistä ja kasvua	Koulutustoiminnan tuottavuus; suoritettujen tutkintojen ja osatutkintojen määrä suhteessa tulorahoitukseen KOKO tutkinto(v2015) nuoret 669 aikuiset 673 osatutkinto 855	KOKO tutkinto (v.2016) nuoret 617 aikuiset 655 osatutkinto	ed vuoden taso, muutettuna opiskelijavuosiksi (perusrahoitus) ja osaamispisteiksi (suoritusrahoitus)	2018; KAO, Opiskelijavuudet 2561,9 ov Suoritukset: perustutkintoja 1140 ammatti- ja erikoisammattitutkintoja 128
	Henkilöstön ja opiskelijamäärien suhde 8,82 (2015)	10,3 (2016)	13	9,4 (KLL, 31.12.2018 henkilöstön määrä 309, opiskelijat KAO 2712 lukio 572)
Kaikki opiskelijamme työllistyvät ja menestyvät elämässä	Läpäisytilasto KAO/Vipunen Lukio/Läpäisykyselyt	KAO 85,0 % (2015) Lukio 86,0 % (2015)	KAO 87,0 % Lukio 90,0 %	KAO 86,0 % Lukio

Positiivinen mielikuva viihtyisästä ja sujuvien palvelujen Kajaanista

Mahdollistaja	Mittari/indikaattori	Nykytila	Tavoite 2018	Toteutunut 2018
Koulutusliikelaitos - kasvun ja innostuksen veturi	Ensisijaiset hakijat	KAO 0,87 (2017) KAO 0,87 (2016) Lukio 1,27 (2016) Lukio 1,08 (2017)	KAO 1,00 Lukio 1,25	KAO 0,90 Lukio 0,97

Innostus, rohkeus, avoimuus. Valintasi joustavuus. Arvostaen ohjaamme, tulevan polkusi turvaamme. Ahkeran tekijän taakamme. Yhdessä huomisen rakennamme	Tulo-, olo- ja päättökysely, mielikuvaa koskevat kysymykset	Päättökysely 2017: Vaikuttavuusindeksi 3,85 (Päättökysely 2016: Vaikuttavuusindeksi 3,88)	2018 > 2017	Päättökysely 2018: Vaikuttavuusindeksi 3,9
Esimiestyömme on vastuullista, avointa ja uudistavaa	TOB-kysely; esimiestyö, tiedonkulku ja vuorovaikutus	TOB 2015: Esimiestyö 3,45 Tiedonkulku ja vuorovaikutus 3,35	TOB-kyselyn tulokset esimiestyön osalta paremmat kuin 2015 vuonna	TOB 2017: Esimiestyö 3,55 Tiedonkulku ja vuorovaikutus 3,44

Kuntalaisten omaehtoinen hyvinvoinnin lisääminen

Mahdollistaja	Mittari/indikaattori	Nykytila	Tavoite 2018	Toteutunut 2018
Tunnumme asiakkaamme ja tarjoamme aktiivisesti ratkaisuja osaamistarpeisiin asiakasta arvostaen	Nuorten ja nuorten aikuisten päihteiden käyttö (kouluterveyskysely: ammattikoulu ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat)	(2017) KAO lukio Tupakointi 36 % 3 % Humalakokeilut 36% 12% Huume-kokeilut 19 % 5 % (2013) KAO lukio Tupakointi 39 % 6 % Humalakokeilut 40 % 18 % Huume-kokeilut 18 % 13 %	KAO lukio 30 % 2 % 30 % 10 % 15 % 3%	(kouluterv.kys 2017) KAO lukio Tupakointi 36 % 3 % Humalakokeilut 36% 12% Huume-kokeilut 19 % 5 %

²Tupakointi = tupakoi päivittäin, humalakokeilut = tosi humalassa kerran kuussa, huume-kokeilut = kokeillut laittomia huumeita

Riskit TA 2018	Kuvaus 2018	Toteutunut 2018
Talous	Reformin myötä muuttuva ammatillisen koulutuksen rahoitus (perusrahoitus 50 %, tutkinnot ja tutkinnon osat 35 %, työllistyminen ja jatko-opinnot 15 %) Opiskelijamääräkehitys (opiskelijamäärien lasku) Opiskelijoiden suoritukset ja työllistyminen Lukion uusi rahoitusmalli (lukiouudistuksen myötä muuttumassa samansuuntaiseksi kuin ammatillisen koulutuksen rahoitus)	Uusi amm. koulutuksen rahoitusmalli on sisäistetty KAOssa. Opiskelijamäärä on pysynyt ennakoitua parempana 2018 jatkuvan haun ansiosta. Opiskelijoiden työllistyminen on parantunut. Lukion rahoitusmalli pysyi 2018 ennallaan.
Toiminta	Ammatillisen koulutuksen reformin haltuunotto (henkilökohtaistaminen ja yksilölliset opintopolut, työelämäyhteistyön lisääminen, uusi tutkintorakenne/laaja-alaisuus) KAO:n ja lukion vetovoimaisuus	Reformin tuomien muutosten läpivienti on vielä osittain kesken (mm. yksilölliset opintopolut ja osittain HOKS-prosessi). Vetovoimaisuus tyydyttävällä tasolla.

	<p>Kilpailutilanne ammatillisen peruskoulutuksen osalta muuttuu reformin myötä ja toimilupa ei enää ole maantieteellinen suoja</p> <p>Toimitilat (tiloja liikaa tulopohjaan nähden)</p> <p>Asuntoloiden tilanne (Opiskelija- asuntolainvestointitarpeita tulevaisuudessa)</p> <p>Digitalisaation haltuunotto/digiloikka</p> <p>Perusopetuksesta tulevien opiskelijoiden tarpeisiin vastaaminen digitalisaation avulla</p>	<p>Tiloja on vähennetty (suunnitelmat vuosille 2019-2022 on tehty)</p> <p>Asuntolat kaipaavat peruskorjausta.</p> <p>Digitalisaation haltuunotto vaiheessa.</p>
Henkilöstö	<p>YT-prosessien myötä henkilöriskit ovat kasvaneet (osaajien vähyys)</p> <p>Osaaminen yksittäisten ihmisten varassa</p> <p>Henkilöstön ja esimiesten jaksaminen</p> <p>Uusi opettajuus (opettaja ohjaajana, toiminta siirtyy enemmän työpaikoille, jaettu asiantuntijuus/yhteistyön lisääntyminen)</p>	<p>Henkilöriskit ovat osittain toteutuneet ja jossain määrin lisääntyneetkin. Henkilöstön väheneminen ja vastuutehtävien vaihtuminen on lisännyt henkilöstön kuormittumista.</p> <p>Uusi opettajuus on otettu osittain haltuun, mutta siinä on yhä kehittämistä.</p>

Riskialueet	Toteutuneen riskin kuvaus	Suoritetut riskienhallintatoimenpiteet
Strategisten tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaneet riskit	Ammatillisen koulutuksen reformi ja sen haltuunotto	Reformin vaikutukset on osattu ennakoida hyvin. Henkilöstöä on tiedotettu ja koulutettu tuleviin uudistuksiin ja ne jatkuvat edelleen.
Rahoitukseen kohdistuneet riskit	Reformin myötä tullut rahoitusuudistus	Rahoitusuudistus on osattu ennakoida. Tämä on vaatinut paljon työtä, perehtymistä ja kouluttautumista. Rahoitusmallin haltuunotossa ollaan siirtymävaiheessa kun lopullinen malli astuu voimaan vuonna 2022.
Toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin vaikuttaneet riskit	Opiskelijamääräkehitys ja vetovoimaisuus	Molemmat on kyetty ennakoimaan, Kainuun ja Kuusamon alue sekä ikäluokkakehitys huomioiden.
Vahinkoriskit	Ei ole ollut merkittäviä vahinkoriskkejä	Huolehditaan, että vakuutukset ovat ajan tasalla.

Sisäisen valvonnan sisältö Vastuhenkilö Anssi Tuominen	Suunnitellut toimenpiteet ja painopistealueet	Sisäiseen valvontaan liittyvät havainnot ja johtopäätökset
Päätöksentekoprosessin sisäinen valvonta	Koulutusliikelaitokseen tehty uusi delegointipäätös ja johtamisen periaatteet -asiakirja (v. 2017)	Ko. dokumentit määrittelevät koulutusliikelaitoksen päätöksentekoa ja toimintaa.
Henkilöstöasioiden sisäinen valvonta	Talousarviossa 2018 on määritelty henkilöstöön liittyvät riskit (henkilöstön jaksaminen ja osaaminen keskitynyt yksittäisille henkilöille)	Nämä ovat edelleen olemassa. Asiat (mm. määrä ja osaaminen) on tiedotettu ja niihin pyritään vaikuttamaan tulevaisissa rekrytoinneissa.

Taloussuunnittelun sisäinen valvonta	Vuosittain käytävät tuloskeskustelut tulosityksiköiden kanssa.	Keskustelut antavat pohjan tulevan vuoden sekä tulevien vuosien talouden suunnitteluun. Jatkossa on tärkeää hahmottaa talous pidemmälle aikavälille ja selkeyttää esimiesten roolia ja vastuuta talouden suunnittelussa ja seurannassa.
Kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta	Sisäinen valvonta taloustoimiston ja esimiesten vastuulla.	Tähän on edelleen kiinnitettävä huomiota.
Talousraportointi	Taloustilannetta seurataan kuukausitasolla. Talouden toteutumista käsitellään koulutusliikelaitoksen johtoryhmässä ja johtokunnassa.	Rahoitusmuutoksista johtuen seuranta on tärkeää. Talouden seurantaa tulisi tehdä enemmän myös tulosityksikkötasolla, jolloin päästään kehittämään alojen toimintaa.
Omaisuuksien hallinnoinnin sisäinen valvonta		Omaisuuksien hallinnoinnin seurantaan tulee kehittää toimintamalli.
Tietohallinnon ja tietoturvan sisäinen valvonta	Tehty tiivistä yhteistyötä KamIT:n kanssa ja tehty ohjeistus tietosuojan mukaisista toimenpiteistä (mm. tietoturvakoulutus, rekisteriselosteet).	Nämä asiat tärkeitä myös tulevaisuudessa ja asioita tulisi kehittää aktiivisesti ja pysyä ajan tasalla mm. KAOn ja lukion www-sivujen uudistaminen.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen		
Sopimushallinta	Voimassa olevat sopimukset ja niiden hallinta hallintosihteerillä.	Toimintamalli on toimiva, mutta vanhanaikainen. Sähköistä sopimusjärjestelmää odotetaan.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Hankkeiden avulla kehitetään toimintaa strategian mukaisesti ja niitä koordinoidaan koulutusliikelaitoksen kehittämis- ja kv- tiimissä.	Nykyinen toimintamalli on toimiva, mutta vaatii nykyaikaistamista (digitalisaatio). Jatkossa hankehallinnointiin ja palkkasiirtoihin tulisi hankkia niihin soveltuva järjestelmä.

Selvitys olennaisista poikkeamista tavoitteiden toteutumisessa

Henkilöstö, htv2	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Yhteensä	308,9	300,0	279,8

2.2 Talousarvion toteutumisvertailu

Talousarvion toteutumisvertailu / tuloslaskelmaosa sisältää ulkoiset ja sisäiset tuotot ja kulut	TA 2018	TP 2018	Poikkeama
Liikevaihto	29 333 436	30 372 070	-1 038 634
Liiketoiminnan muut tuotot	1 669 504	365 942	192 684
Tuet ja avustukset		1 110 878	
Materiaalit ja palvelut	-7 198 987	-7 431 433	232 447
Henkilöstökulut	-17 431 507	-16 912 094	-519 413
Poistot ja arvonalentumiset	-648 385	-630 067	-18 318
Liiketoiminnan muut kulut	-5 714 765	-5 692 627	-22 139
Liikeylijäämä (-alijäämä)	9 297	1 182 670	-1 173 373
Korkotuotot		6	-6
Muut rahoitustuotot	5 600	3 714	1 886
Korvaus peruspääomasta (sitova)	-330	-330	0
Muut rahoituskulut	-8 000	-7 339	-661
Varausten ja rahastojen muutos		397 216	-397 216
			0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	6 567	1 575 937	-1 569 370

Investointiosa	TA muutosten jälkeen 2018	Tot 1 - 12/2018	TA - TOT 2018
1954 Koulutusliikelaitos	-715 000	-771 687	56 687
Pitkävaikutteiset menot			
1901000026 Luva/pitkävaikutteiset menot	-30 000		-30 000
1901000025 Seppälän urheilunurmialueen rakentaminen			
1901000022 Kulttuuri/pitkävaikutteiset menot			
Koneet ja kalusto			
1902000086 Logistiikka/7 v.	-170 000	-222 890	52 890
1902000225 Sähkö	-25 000	-24 944	-56
1902000291 Metallit	-85 000	-72 047	-12 953
1902000292 Autoala	-90 000	-74 561	-15 439
1902000088 Kulttuuriala		-30 000	30 000

1902000168	Rakennus ja talotekniikka	-55 000	-52 544	-2 457
1902000169	Hyvinvointiala	-35 000	-28 543	-6 457
1902000170	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	-20 000	-16 714	-3 286
1902000286	YritysAmis, oppimisympäristö/luva	-40 000	-39 939	-61
1902000091	Kuusamo/yhteiset	-55 000	-49 129	-5 871
1902000226	Maatila	-60 000		-60 000
1902000176	Lukion investoinnit	-50 000		-50 000
1902000092	Aik.koulutus/tekniikka ja liikenne		-12 500	12 500
1902000228	Tietoliikennetkaisu-kehittäminen		-154 558	154 558
1902000227	Robottiikka automaatio (EU-hanke)		7 303	-7 303
1902000402	Seppälän vertikaalipuutarhan investointi		-622	622

2.3 Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Tuloslaskelma sisältää ulkoiset tuotot ja kulut	1.1.-31.12.2018		1.1.-31.12.2017	
		-		-
Liikevaihto		30 372 070,42		31 126 543,66
Liiketoiminnan muut tuotot		1 472 820,40		1 824 714,92
Tuet ja avustukset kunnalta/kuntayht.		4 000,00		1 500,00
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-2 501 604,71		-2 006 452,82
Palvelujen ostot		-4 929 828,78	-7 431 433,49	-4 822 544,18
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot		-13 612 555,92		-14 631 556,27
Henkilösivukulut				
Eläkekulut		-2 723 077,59		-2 950 097,02
Muut henkilösivukulut		-576 460,40	-16 912 093,91	-710 027,60
-18 291 680,89				
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-630 067,22		-554 449,88
Liiketoiminnan muut kulut		-5 692 626,64		-5 856 318,38
Liikelylijäämä (-alijäämä)		1 182 669,56		1 421 312,43
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot		6,37		0,00
Muut rahoitustuotot		3 714,19		4 967,39
Korvaus peruspääomasta		-330,00		-1 117,50
Muut rahoituskulut		-7 339,32	-3 948,76	-8 518,26
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaisia eriä		1 178 720,80		1 416 644,06
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia		1 178 720,80		1 416 644,06
Varausten ja rahastojen muutos				
Poistoeron vähennys (+)		97 216,31		-186 895,67
Rahastojen vähennys (+)		300 000,00	397 216,31	561 098,00
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)		1 575 937,11		1 790 846,39
Tuloslaskelman tunnusluvut:				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		9,07		12,10
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		9,07		12,10
Voitto, %		3,88		4,55

Sijoitetun pääoman tuotto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maks. korkokulut + muille maks. korkokulut + korvaus peruspo:sta)/
(oma pääoma + sijoitettu koroll. vieraspääoma + poistoero ja vap.eht. Varaukset)

Kunnan sijoittama pääoman tuotto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maks. korkokulut + korvaus peruspo:sta)/
(oma pääoma + lainat kunnalta + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen varauksia / liikevaihto)

2.4 Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Rahoituslaskelma	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	1 182 669,56	1 421 312,43
Poistot ja arvonalentumiset	630 067,22	554 449,88
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 948,76	-4 668,37
Tulorahoituksen korjaukset	-61 500,00	-13 933,33
	1 747 288,02	1 957 160,61
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-771 686,50	-863 855,03
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	64 277,01
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	61 500,00	22 000,00
	-710 186,50	-777 578,02
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 037 101,52	1 179 582,59
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutokset	156 121,57	-77 829,58
Saamisten muutos kunnalta	-1 869 024,03	8 174 697,86
Saamisten muutos muilta	373 450,77	-9 155 017,29
Korottomien velkojen muutos kunnalta	100 763,05	
Korottomien velkojen muutos muilta	200 630,47	-122 524,88
	-1 038 058,17	-1 180 673,89
Rahoituksen rahavirta	-1 038 058,17	-1 180 673,89
Rahavarojen muutos	-956,65	-1 091,30
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	2 120,55	3 077,20
Rahavarat 1.1.	3 077,20	4 169,10
	-956,65	-1 091,90

Rahoituslaskelman tunnusluvut	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Investointien tulorahoitus, %	-234,39	-228,17
Kassan riittävyys, pv	0,05	0,07
Quick ratio	4,05	3,44
Current ratio	4,55	3,97
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	5572	6234,00

Investointien tulorahoitus %

= $100 * (\text{yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{poistot ja arvonalentumiset} - \text{tuloverot}) / \text{investointien omahankintameno}$

Pääomamenojen tulorahoitus %

= $100 * (\text{yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{poistot ja arvonalentumiset} - \text{tuloverot}) / \text{investointien omahankintameno} + \text{antolainojen nettolisäys} + \text{lainanlyhennykset}$

Lainanhoitokate

= $(\text{yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{poistot ja arvonalentumiset} + \text{kokrokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Kassan riittävyys pv

= $365 \text{ pv} * \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Quicratio

= $(\text{rahat ja pankkisaamiset} + \text{rah.arvopaperit} + \text{lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Currentratio

= $(\text{vaihto-omaisuus} + \text{lyhytaikaiset saamiset} + \text{rah.arvopaperit} + \text{rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{saadut ennakot})$

2.5 Tase ja sen tunnusluvut

Tase		
VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	2 721 192,10	2 579 572,82
Aineettomat hyödykkeet	593 426,23	728 475,61
Muut pitkävaikutteiset menot	593 426,23	728 475,61
Aineelliset hyödykkeet	2 099 294,41	1 822 625,75
Kiinteät rakenteet ja laitteet	485 454,64	319 889,61
Kuljetusvälineet	176 579,83	213 687,31
Muut koneet ja kalusto yht.	1 135 052,30	851 828,68
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	302 207,64	437 220,15
Sijoitukset	28 471,46	28 471,46
Osakkeet ja osuudet	28 471,46	28 471,46
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	62 983,64	55 416,63
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	62 983,64	55 416,63
VAIHTUVAT VASTAAVAT	14 862 663,56	13 524 168,52
Vaihto-omaisuus	1 559 210,44	1 715 332,01
Keskeneräiset tuotteet	1 559 210,44	1 715 332,01
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	525 000,00	825 000,00
Muut saamiset	525 000,00	825 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	12 776 332,57	10 980 759,31
Myyntisaamiset	828 238,91	1 143 517,49
Muut saamiset	267 106,51	111 819,16
Saamiset kunnalta	11 417 185,32	9 248 161,29
Siirtosaamiset	263 801,83	477 261,37
Rahat ja pankkisaamiset	2 120,55	3 077,20
Kassatilit	2 120,55	3 077,20
Maksuliiketilnit	0,00	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	17 646 839,30	16 159 157,97

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA	13 257 941,47	11 982 004,36
Peruspääoma	750 000,00	750 000,00
Kehittämisrahasto	9 146 124,80	4 446 124,80
Edellisten tilikausien ylijäämä	1 785 879,56	4 995 033,17
Tilikauden ylijäämä	1 575 937,11	1 790 846,39
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	335 512,69	432 729,00
Poistoero	335 512,69	432 729,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	83 045,10	75 478,09
Lahjoitusrahastojen pääomat	83 045,10	75 478,09
VIERAS PÄÄOMA	3 970 340,04	3 668 946,52
Lyhytaikainen	3 970 340,04	3 668 946,52
Lainat kunnalta	0,00	0,00
Saadut ennakot	818 062,23	473 877,92
Ostovelat	749 218,88	589 227,21
Velat kunnalle	100 763,05	0,00
Muut velat/Liittymismaksut ja muut ve-		
lat	649 832,63	631 815,21
Siirtovelat	1 652 463,25	1 974 026,18
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	17 646 839,30	16 159 157,97
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	80,78	79,15
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	9,90	9,70
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	3 362	6 786
Lainakanta 31.12., 1 000 €	0	0

Omavaraisuusaste %

= 100 * (oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko omapääoma - saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus %

= 100 * (vieras pääoma - saadut ennakot) / käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €

= edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + tilikauden ylijäämä (alijäämä)

3 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen tilikauden 1.1. - 31.12.2018 tulos osoittaa ylijäämää 1 575 937,11 euroa.

Koulutusliikelaitoksen johtokunta esittää Kajaanin kaupunginvaltuustolle, että tilikauden ylijäämä 1 575 937,11 euroa kirjataan edellisten tilikausien yli- ja alijäämätilille.

Liikelaitoksen johtokunta esittää vuoden 2018 tilinpäätöksen Kajaanin kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on aktivoitu hankintameno, josta on vähennetty poistot ja rahoitusosuu-
det.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina pysyvien vastaavien
taloudellisen pitoajan perusteella. Alle 10 000 euron hankinnat on kirjattu vuosikuluksi.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenojen mukaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

4.2 Tuloslaskelman liitetiedot

Liikevaihto ja muut varsinaisen toiminnan tuotot	2018	2017
Liikevaihto:		
valtionosuudet/yksikköhintarahaus	27 754 474,00	27 606 919,00
muu liikevaihto	2 617 596,42	3 519 624,66
	30 372 070,42	31 126 543,66
Liitetoiminnan muut tuotot	358 413,07	337 011,46
EU-tuet	556 555,46	789 782,14
Tuet ja avustukset kunnalta	4 000,00	1 500,00
Muut tuet ja avustukset	557 851,87	697 921,32
Liikevaihto ja muut tuotot yhteensä	31 848 890,82	32 952 758,58

Aineettomat hyödykkeet

Tietokoneohjelmistot	3 vuotta	tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	10 vuotta	tasapoisto

Aineelliset hyödykkeet

Kiinteät rakenteet ja laitteet	5-10 vuotta	tasapoisto
Kuljetusvälineet	3-5 vuotta	tasapoisto
Kuljetusvälineet, raskaskalusto	7 vuotta	tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	5-7 vuotta	tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet, maarakennuskoneet	7 vuotta	tasapoisto
Muut raskaat koneet	7 vuotta	tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 vuotta	tasapoisto

Atk-laitteet	3-5 vuotta	tasapoisto
Muut koneet ja kalusteet	5-7 vuotta	tasapoisto
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	

Tuloutus kaupungille	2018	2017
Peruspääoman korko	330,00	1 117,50

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	2018	2017
euroa		
Muut toimintatuotot/myyntivoitot		
Muut hyödykkeet	61 500,00	13 933,33
Myyntivoitot yhteensä	61 500,00	13 933,33

4.3 Taseen liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet				Yhteensä
	Tietokone-ohjelmistot	Muut pitkävaik. menot	Muut kiinteät rakent. ja laitt.	Kuljetusvälineet	Muut koneet ja kalusto	Enn.maksut ja keskener.	
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	728 475,61	319 889,61	213 687,31	851 828,68	437 220,15	2 551 101,36
Lisäykset tilikauden aikana			122 874,57	12 500,00	488 434,85	147 877,08	771 686,50
Rahoitusosuudet tilikaudella							
Siirrot erien välillä			153 884,00	32 202,53	96 803,06	-282 889,59	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-135 049,38	-111 193,54	-81 810,01	-302 014,29		-630 067,22
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	593 426,23	485 454,64	176 579,83	1 135 052,30	302 207,64	2 692 720,64

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

	Koti-paikka	Omistus-osuus	Liikelaitoksen osuus		
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitto/tappio
Muut osakkeet					
Aunto Oy Erätie 12-14 D 41	Kajaani	100 %	20 061,46		

Vaihtuvat vastaavat 31.12.2018

Saamisten erittely

	2018		2017	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöltä				
Myyntisaamiset	0,00	66 915,97	0,00	115 130,51
Yhteensä	0,00	66 915,97	0,00	115 130,51
Saamiset kuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset	0,00	732,43	0,00	2 629,60
Yhteensä	0,00	732,43	0,00	2 629,60
Saamiset kunnalta				
Muut saamiset	525 000,00	11 417 185,32	825 000,00	9 248 161,29
Yhteensä	525 000,00	11 417 185,32	825 000,00	9 248 161,29
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	760 590,51	0,00	1 025 757,38
Muut saamiset	0,00	267 106,51	0,00	111 819,16
Siirtosaamiset	0,00	263 801,83	0,00	477 261,37
Yhteensä	0,00	1 291 498,85	0,00	1 614 837,91
Saamiset yhteensä	525 000,00	12 776 332,57	825 000,00	10 980 759,31

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2018	2017
	261	
Projektisaamiset/EU-hankkeet	202,15	475 714,12
Muut erät	2 599,68	1 547,25
	263	
Muut siirtosaamiset yhteensä	801,83	477 261,37

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely	2018	2017
Peruspääoma 31.12	750 000,00	750 000,00
Kehittämisrahasto 1.1.	4 446 124,80	5 007 222,80
Lisäykset tilikaudella	5 000 000,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-300 000,00	-561 098,00
Kehittämisrahasto 31.12	9 146 124,80	4 446 124,80
Edellisten tilikausien yli- /alijäämä 1.1.	6 785 879,56	4 995 033,17
Vähennykset, siirto kehittämisrahastoon	-5 000 000,00	0,00
Edellisten tilikausien yli- /alijäämä 31.12.	1 785 879,56	4 995 033,17
Tilikauden yli-/alijäämä	1 575 937,11	1 790 846,39
Oma pääoma yhteensä 31.12.	13 257 941,47	11 982 004,36

Oppi 4 peruskorjausta KAO on rahoittanut 2011 tilikaudella 3 000 000,00 € (KAO:n JK 2.9.2010 § 26).

Kehittämisrahastoa puretaan vuosittain peruskorjauksen 10 vuoden poistoajan mukaan.

Erittely poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista	2018	2017
Poistoero	335 512,69	432 729,00

Vieras pääoma

	2018	2018	2017	2017
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	82 045,85	0,00	17 125,81
Yhteensä	0,00	82 045,85	0,00	17 125,81
Velat kuntayhtymille				
Ostovelat	0,00	3 870,21	0,00	7 306,56
Yhteensä	0,00	3 870,21	0,00	7 306,56
Velat kunnalle				
Ostovelat	0,00	62 196,05	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	38 567,00	0,00	4 000,00
Yhteensä	0,00	100 763,05	0,00	4 000,00
Velat muille				
Saadut ennakot	0,00	818 062,23	0,00	473 877,92
Ostovelat	0,00	663 302,82	0,00	564 794,84
Muut velat	0,00	649 832,63	0,00	631 815,21
Siirtovelat	0,00	1 652 463,25	0,00	1 970 026,18
Yhteensä	0,00	3 783 660,93	0,00	3 640 514,15
Vieras pääoma yhteensä	0,00	3 970 340,04	0,00	3 668 946,52

Siirtovelkojen olennaiset erät	2018	2017
	Lomapalkkajaksotus	1 591 620,59
Valtionosuusjaksotus 2018	38 567,00	0,00
Muut erät	22 275,66	103 211,13
Muut siirtovelat yhteensä	1 652 463,25	1 974 026,18

4.4 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	2018	2017
	Leasing-vastuut (arvonlisäveroineen)	
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	669 620,43	405 568,43
Myöhemmin maksettavat	858 642,81	711 994,59
	1 528 263,24	1 117 563,02
Projektivastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	292 300,00	273 700,00
Myöhemmin maksettavat	50 900,00	118 600,00
	343 200,00	392 300,00

4.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

	2018	2017
Henkilöstön määrä 31.12.2018		
vakinaiset	276,00	284,00
määräaikaiset	32,00	23,00
työllistetyt	1,00	0,00
yhteensä	309,00	307,00
	0,00	
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	16 912 093,91	18 291 680,89
Henkilöstökuluja aktivoitu	0,00	0,00

4.6 Toimeksiantojen pääomat

	2018	2017
Stipendirahastot		
Kajaanin lukion stipendirahasto	58 402,45	50 225,18
Kainuun ammattiopiston stipendirahasto	4 581,19	5 191,45
YHTEENSÄ	0,00	55 416,63

5 KIRJANPITOKIRJAT JA TOSITELAJIT

KIRJANPITOKIRJAT

Päiväkirja	sähköinen
Pääkirja	sähköinen
Myyntireskontra	sähköinen
Ostoreskontra	sähköinen
Palkkakirjanpito	sähköinen
Käyttöomaisuuskirjanpito	sähköinen
Tase-erittelyt	sähköinen
Tilinpäätös	sidottu

TOSITELAJIT

AA Käyttöomaisuuden kirjanpitotosite	sähköinen
AB Käyttöomaisuus kirjanpitotosite	sähköinen
AF Käyttöomaisuus poistotosite	sähköinen
AZ Käyttöomaisuus purkamisen tosite	sähköinen
DA Asiakastosite	sähköinen
DZ Myyntireskontra Asiakkaat-maksu	sähköinen
K1 Kirjanpitoliittymä maksuliikenne	sähköinen
K2 Sips muistiot	sähköinen
KG Ostoreskontra toimittajat-hyvitys	sähköinen
KP Ostoreskontra tilien ylläpito	sähköinen
KR Ostoreskontra toimittajat lasku	sähköinen
KZ Ostoreskontra toimittajat maksu	sähköinen
M1 Myyntireskontraliittymä	sähköinen
PA Palkat	sähköinen
RE Hankinta - lasku brutto	sähköinen
RV Myynti - laskun siirto	sähköinen
SA Pääkirjatilitosite	sähköinen
SB Palkat lomapalkkavaraukset	sähköinen
WE Varastokirjaukset tavaravastaanotto	sähköinen
ZD Luottotappiokirjaus	sähköinen
ZK Liittymät palvelukassa	sähköinen

6 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Kajaanissa päivänä kuuta 2019

Johtokunta:

Pauli Pyykkönen, pj.

Erkki Hämäläinen

Olga Alanne

Risto Haverinen

Pekka Heikkinen

Ella Kiljunen

Susanna Määttä

Esa Niiranen

Mervi Tornberg-Karjalainen

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Kajaanissa päivänä kuuta 2019

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

Antti Kääriäinen, KHT, JHTT